

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บุคคลค้นคว้าหาความรู้จากเอกสารหรือหนังสือซึ่งเป็น
ชุมทรัพย์แห่งวิชาการที่มั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ที่สุด ผู้ที่ชอบอ่านหนังสือมักจะเป็นผู้ที่ประสบ
ความสำเร็จในการเรียนการดำเนินชีวิตและในการทำงาน สถานศึกษาจึงต้องพยายามจัดกิจกรรม
ให้เด็กมีทักษะการอ่านที่ถูกต้องชัดเจน และปลูกฝังนิสัยการรักอ่านให้กับเด็ก (กรมวิชาการ,
2546 : 23) การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและจำเป็นมากในการดำรงชีวิต ของคนใน
ยุคปัจจุบัน ขณะนี้วิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว
การติดต่อสื่อสารก็เพิ่มพูนความสำคัญในธุรกิจการงานมากขึ้น เนื้อหาสาระทางวิชาการรวมทั้งข้อมูล
ต่างๆ ในชีวิตประจำวันจะต้องอาศัยการอ่านจึงจะสามารถเข้าใจและสื่อความหมายกันได้ถูกต้อง
และปรากฏว่าผู้อ่านเก่ง และอ่านมากมักเป็นผู้ได้เปรียบคนอื่น ๆ การรู้จักฝึกฝนการอ่านอย่าง
สม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้
กว้างขวางด้วย (วรรณิ โสมประยูร, 2549 : 52) การที่นักเรียนจะเป็นผู้อ่านที่ดีจึงขึ้นอยู่กับ
สภาพแวดล้อมที่ครูเป็นผู้จัดเตรียมให้ อีกทั้งต้องผสมผสานกับความสนใจของผู้อ่านเพื่อเป็น
แรงจูงใจที่ช่วยให้นักเรียนได้อ่านอย่างสม่ำเสมอ การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เล็ก
จนโต การอ่านมีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพและการศึกษา การอ่านเป็นหัวใจสำคัญในการเรียน
การสอน การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องฝึกให้มีความชำนาญเพื่อจะได้สะสมประสบการณ์ทำให้
เกิดความคิดกว้างขวางและเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์,
2545 : 2)

การอ่านจึงมีความจำเป็นและสำคัญต่อผู้เรียนทุกคน เพราะเป็นทักษะที่สำคัญที่มีคุณค่า
ต่อการเรียนรู้ หากมีความสามารถในการอ่านได้มักประสบความสำเร็จในการเรียนในรายวิชาต่างๆ
ทักษะในการอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้หากเด็กมีปัญหาในการอ่านจะทำให้วิชาอื่นมี
ปัญหาไปด้วย (ผดุง อารยะวิญญู, 2549 : 118-120) เด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้อาจเป็นเด็กที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไม่สอดคล้องกับระดับอายุ หรือสติปัญญา ถึงแม้จะได้รับประสบการณ์
ในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้และระดับความสามารถทางสติปัญญาก็ตาม (สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550 : 4)

ผลจากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้สำรวจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 2 จำนวน 637,004 คน จากทุกเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า มีนักเรียนที่มีปัญหาอ่านไม่ออก จำนวน 79,358 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.45 ซึ่งสอดคล้องกับกระแสความห่วงใยของสังคมไทยโดยทั่วไปที่พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาบางคนมีปัญหาเรื่องความเข้าใจการอ่าน หรือผู้จบระดับอุดมศึกษาบางคนความสามารถทางภาษายังไม่เพียงพอแก่การปฏิบัติงานคนไทยจำนวนไม่น้อยไม่ตระหนักในคุณค่าภาษาไทย มีผู้สนใจเรียนรู้ภาษาไทยให้ลึกซึ้งและแตกฉานน้อยมาก ดังนั้นปีงบประมาณ 2550 และปีงบประมาณ 2551 กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้มีโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนิน โครงการดังกล่าวกับกลุ่มเป้าหมายในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เพื่อสร้างความตระหนัก แรงจูงใจ และกระตุ้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับเห็นความสำคัญของการอ่าน และทักษะอื่นๆ และเข้ามามีส่วนร่วม ในการสร้างนิสัยรักการอ่าน เพื่อยกระดับความสามารถในการอ่านให้กับนักเรียน และเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 3)

จากสภาพการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการอ่านของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า โรงเรียนในเขตพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านบุคลากรบ่อยครั้ง ส่วนใหญ่มาจากการ โยกย้ายบ่อย ทำให้บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ส่วนมากจะเป็นบุคลากรที่บรรจุเข้าปฏิบัติงานใหม่แทนบุคลากรที่ย้ายออก ทำให้ขาดทักษะการปฏิบัติงาน ขาดการทำงานเป็นทีม ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ครูขาดการกระตุ้นให้นักเรียนใฝ่เรียนใฝ่รู้ และขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ส่งผลกระทบต่อความรู้ความสามารถในการอ่าน การที่นักเรียนมีปัญหาทางการอ่านนี้จะส่งผลไปถึงการเรียนวิชาจัดกิจกรรมการเรียนวิชาอื่นๆ อีกด้วย เพราะจากการสำรวจของครูพบว่า นักเรียนที่มีความสามารถทางการอ่านสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอื่นๆ สูงตามไปด้วย ฉะนั้นความรับผิดชอบในหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่จะดำเนินการส่งเสริมการอ่าน โดยจะต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนได้อ่านอยู่เสมอแม้จะนอกชั้นเรียนหรือการอ่านตามลำพัง (แม่นมาส ขวลิขิต. 2544 : 77) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นการกระทำต่างๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านของตนให้ถึงระดับการอ่านเป็น และอ่านจนเป็นนิสัย ปัญหาการอ่านมี 2 ประการใหญ่ ๆ คือ อ่านไม่ออก และอ่านไม่เป็น การฝึกฝนหรือแก้ปัญหานี้ต้องมีหลักการหรือรูปแบบของกระบวนการอ่านเป็นหลัก แต่คนเราจะอ่านได้ต้องมีความพร้อมทั้งทางกายและจิตใจ สุขภาพดี

มีการกล่อมเกลารวมแล้วมีโอกาสในการศึกษา ซึ่งช่วยให้มีพื้นฐานความสามารถในการอ่านของผู้เรียนการสอนในห้องเรียนในเวลาเรียนในตารางเรียนอย่างเดิยไม่สามารถที่จะกระตุ้นและส่งเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียนได้เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพบริบทชุมชนในเขตพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งผู้ปกครองออกไปทำงานในพื้นที่อื่นๆ ทำให้นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับผู้ปกครองที่เป็น ปู่ ย่า ตา ยาย และผู้ปกครองต้องรับผิดชอบดูแลบุตร หลาน หลายคน อาจทำให้เกิดปัญหาการเอาใจใส่ดูแล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. 2554 : 7) ดังนั้นจึงถือว่ามี ความจำเป็นจะต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียนอย่างมีกลวิธี โดยการกระตุ้นชักจูง จัดกิจกรรม สร้างสถานการณ์ เพื่อให้นักเรียนเกิดการอ่านและบุคคลรอบข้างมีส่วนในการส่งเสริมให้เกิดการอ่านอย่างมีคุณภาพต่อไป

จากสภาพการดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูที่มีประสบการณ์ในการสอนรายวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษามาเป็นเวลานาน ซึ่งรับรู้ถึงปัญหาการอ่านของผู้เรียนมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน จึงมีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการส่งเสริม การอ่านของนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตสตึก และ พุทไธสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ทั้งนี้ ก็เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตสตึกและพุทไธสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตสตึกและพุทไธสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารกับครุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตสตึกและพุทไธสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตสตึกและพุทไธสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบสภาพของผู้บริหารและครูในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตสตึกและพุทไธสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการส่งเสริม การอ่านของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตสตึกและพุทไธสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 และหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงกำหนดขอบเขตของสภาพการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนใน 5 ด้าน คือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2549 : 26)

- 1.1 ด้านการจัดการเรียนรู้
- 1.2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
- 1.3 ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา
- 1.4 ด้านการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี
- 1.5 ด้านประเมินผลและการติดตาม

2. ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตสตึกและพุทไธสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 62 คน ครู จำนวน 650 คน รวมทั้งหมด 712 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง ใช้ประชากร
4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้
  - 4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่
    - 4.1.1 สถานภาพตำแหน่ง คือ
      - 4.1.1.1 ผู้บริหาร
      - 4.1.1.2 ครู

4.1.2 ขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็น

4.1.2.1 ขนาดเล็ก

4.1.2.2 ขนาดกลาง

4.1.2.3 ขนาดใหญ่

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรม/โครงการการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตไว้ 5 ด้าน คือ

1.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการสำรวจความต้องการในการส่งเสริมการอ่านให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ พัฒนาและส่งเสริมการอ่าน โดยจัดหลักสูตรเชื่อมโยงกับอาชีพในท้องถิ่นอย่างหลากหลาย กระตุ้นให้บุคลากรเห็นความสำคัญในเรื่องการจัดกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มีการวางแผนการจัดกิจกรรมดำเนินการ ตาม โครงการส่งเสริมการอ่าน ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรและตรงกับความต้องการของนักเรียนในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน หมายถึง การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ครูปรับเปลี่ยนวิธีการสอน ปรับปรุงและทำความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยสอดแทรกกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเน้นกิจกรรมกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานของการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เกิดคุณภาพอย่างสม่ำเสมอมีการจัดกิจกรรมการประกวดและมอบรางวัลแก่ผู้ที่มีความสามารถด้านการอ่าน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านด้วยตนเอง สร้างกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับคน และสอดคล้องกับการเรียนรู้ จนถึงระดับการอ่านเป็นนิสัย

1.3 ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา หมายถึง สนับสนุนงบประมาณในการจัดแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและสถานที่หรือประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่าน ใฝ่เรียนใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ภูมิปัญญาที่มีสร้างสรรค์แนวคิด จินตนาการ ตามอรรถาธิบายอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง โดยกำหนดนโยบายให้ ผู้เรียนใช้ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านการค้นคว้าอยู่ตลอดเวลา จัดมีระบบเครือข่าย

การเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต ใ้บริการแก่ผู้เรียนทั้งในและนอกเวลาเรียน นำภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยากรภายนอกและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นการอ่าน

1.4 ด้านการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี หมายถึง การส่งเสริมในการดำเนินการ สนับสนุนงบประมาณในการผลิตจัดหาและพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยี ใ้บุคลากรปรับปรุง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมต่างๆเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อย่างสร้างสรรค์และสามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจความรู้ลึกเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้เอื้อต่อการใ้แก่ผู้เรียนเกิดทักษะ ในด้านการส่งเสริมการอ่าน

1.5 ด้านการประเมินผลและการติดตาม หมายถึง การใช้เครื่องมือ ตัวชี้วัด การวัดผล และประเมินผล การอ่านของนักเรียนและนำผลการวัดผลและประเมินผล มาปรับปรุงการส่งเสริม การอ่านของนักเรียนเพื่อดำเนินการแก้ไข และดำเนินตามผลการประเมิน โดยกำหนดนโยบายใ้ บุคลากรมีการวัดผลกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอน ใ้มีคุณภาพ ตรวจสอบและแก้ไขปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องและเป็น ระบบ พร้อมทั้งใ้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ท้าทายความสามารถ

2. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา แบ่งเป็น

2.1 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและ ผู้รักษาการ ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตสตึกและ พุทไธสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2.2 ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตสตึกและพุทไธสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32

3. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียน ตามการแบ่งของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งขนาดของโรงเรียนเป็น 3 ขนาด ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 3.1 ขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1- 499 คน
- 3.2 ขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 500 – 1,499 คน
- 3.3 ขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป

4. สหวิทยาเขตสตึก และพุทไธสง หมายถึง กลุ่มโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอสตึก อำเภอ แคนดง อำเภอกุเมือง อำเภอนาโพธิ์ อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ และพุทไธสง